

Szerb Köztársaság

OKTATÁSI, TUDOMÁNYÜGYI ÉS TECHNOLÓGIAI FEJLESZTÉSI MINISZTERIUM
OKTATÁSI ÉS NEVELÉSI MINŐSÉGELLENŐRZŐ INTÉZET
VAJDASÁGI PEDAGÓGIAI INTÉZET

FELADATOK AZ ÁLTALÁNOS ISKOLAI OKTATÁS ÉS NEVELÉS ZÁRÓVIZSGÁJÁRA

a 2017/2018-as tanévben

TESZT

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOMBÓL

UTASÍTÁSOK

- A teszt **20** feladatot tartalmaz, a megoldásra szánt idő **120** perc.
- Figyelmesen olvasson el minden feladatot, értelmezze őket, majd gondolkodjon el a felkínált megoldáson (bekeretezés, összekötés, aláhúzás, kiegészítés és egyéb)!
- Írjon olvashatóan, ügyelve arra, hogy válaszai érthetőek legyenek, nyelvtani és helyesírási szempontból pedig pontosak!
- Azokban a feladatokban, amelyekben hozzáírnia, kiegészítenie kell a megadott szöveget, ne használjon rövidítéseket, hanem a kért fogalom teljes nevét írja ki (pl. magy. ny. helyett magyar nyelv; irod. helyett irodalom; ált. helyett általános). Ott engedélyezett a rövidítések használata, ahol a feladat erre utasít. A szófajtani és a mondattani elemzéseknél a tanult rövidítések elfogadhatók.
- A tesztet golyóstollal kell kitöltenie (csak a kidolgozásnál használhat ceruzát és törlőgumit).
- A golyóstollal leírt válaszokat már nem szabad javítania vagy áthúznia.
- A feladat jobb oldalán található négyzetbe ne írjon semmit! Ide írják majd a feladat átnézői a pontszámot. Erre és az utolsó oldalra se írjon!
- Amennyiben a feladatokkal előbb végez, csendben hagyja el a termet, hogy ne zavarjon másokat!

Sok sikert a munkához!

1. Figyelmesen olvasd el a szöveget! Húzd alá a szövegben az idézeteket!

Nem lehetett azt állítani, hogy nem tanult semmit. Azt sem, hogy nem tudott semmit. Mindez tévedés volna és igazságtalanság. Vili tanult is, tudott is. Többet ült a könyv előtt, mint mások, de kedvetlenül és unatkozva, csak hogy az idő múljék. Fejében pedig rengeteg mondatfoslány gomolyodott össze, ilyesmik: „veszem ennek a négyzetgyökét és aztán beszorzok...”, vagy: „az általa kiszorított folyadék súlya...”, vagy: „a beltágok és kültágok szorzata...”, vagy: „a gyökvonás műveleti törvénye nem egyéb...”, de ezek egymástól függetlenül lebegtek, valahogy nem voltak együtt.

(Kosztolányi Dezső: Aranysárkány)

2. Figyelmesen vizsgálj meg az alábbi táblázatot, amely a műnemek legfontosabb tulajdonságait foglalja össze!

SZEMPONTOK	MŰNEMEK		
	LÍRA	EPIKA	DRÁMA
<i>A beszélő és a valóság viszonya</i>	A költő közvetlenül áll előttünk, a valóság az ő személyiségén átszűrve jelenik meg.	Az elbeszélő háttérbe vonul, tárgyilagos.	Az író teljesen láthatatlan, a drámai szereplők önálló életet élnek.
<i>A bemutatás eszköze</i>	Monológ	Elbeszélés	Párbeszéd
<i>A szerző személyisége</i>	Érzékeny	Nyugodt	Aktív
<i>A szerző viszonya a művéhez</i>	Érzelmi, hangulati telítettség; a szerző és a mű egymáshoz közeli.	Az író távolságot tart maga és műve között.	Az alkotó feszültséget teremt; alakjait fokozott összpontosítás jellemzi.
<i>Lelki tényezők</i>	Érzelem	Értelem	Akarat
<i>Az idő</i>	Jelen	Múlt	Jövőre koncentrált jelen

Válaszolj az alábbi kérdésekre a szemponttáblázat adatait leolvastva! Írd a vonalra a táblázatból a megfelelő jellemzőt!

1. Mi jellemzi az epikában a beszélő és a valóság közötti viszonyt?

2. Mi a drámában a bemutatás eszköze?

3. Figyelmesen olvasd el a szöveget, majd válaszolj a feltett kérdésekre a szöveg alapján!

Mi jut eszedbe arról a szóról, hogy nyugat? Először talán az égtáj, majd valószínűleg Nyugat-Európa. Az utóbbi nemcsak földrajzi egységet jelent, hanem olyan civilizációs környezetet is, amelyhez Magyarország már az államalapítással csatlakozott. Részben ez tette lehetővé a 19. század második felében az ország modernizációját. A század végére Budapest nyugati típusú világvárossá vált. A honfoglalás ezeréves évfordulóján adták át az európai kontinens első metróját, a mai 1-es metró. Ekkor épült az Országház, a Halászbástya és a Múcsarnok.

Az irodalomban is jelentkeztek a megújulási törekvések, de ezek kezdetben ellenállásba ütköztek. Az irodalom hivatalos fóruma, a Kisfaludy Társaság a konzervatív, népnemzeti felfogást képviselte. A modern írók új folyóiratokat alapítottak, ezek közül a század végén Kiss József költő A Hét című irodalmi lapja vált a legjelentősebbé. Ebben jelentkeztek először Magyarországon az új stílusirányzatok: a szimbolizmus, az impresszionizmus és a naturalizmus. 1893-tól a Budapesti Tudományegyetemen tanított Négyesy László. Legendássá vált önképzőkörain, a Négyesy-stílusgyakorlatokon olyan költők nőttek fel, mint Babits Mihály, Kosztolányi Dezső, Tóth Árpád, Juhász Gyula és Karinthy Frigyes. 1905-től jelentkezett a Figyelő című folyóirat, amelynek a magyar irodalmi életben nemsokára kiemelkedő szerepet játszó Osvát Ernő volt a szerkesztője.

Három év múlva Osvátot ott találjuk a Nyugat szerkesztői között, amely 1908-tól 1941-ig a magyar irodalom vezető folyóirata volt. A folyóirat nem maradhatott volna fenn anyagi támogatás nélkül. Legfőbb mecénása báró Hatvany Lajos volt, aki emellett számos író rendszeresen kíségetett a bajból, többek között Adyt is. A folyóirat főszerkesztője Veigelsberg Hugó lett, aki az Ignotus írói nevet viselte. (forrás: zanza.tv)

1. A honfoglalás ezeréves évfordulójára mely építményekkel gazdagodott Budapest?

Sorolj fel kettőt! _____, _____

2. Mi volt a Négyesy-stílusgyakorlat?

3. Mi volt a Nyugat?

4. Ha nem vagy biztos abban, hogyan kell helyesen írni a *háztető* és *edző* szavakat, akkor A magyar helyesírási szabályzat melyik részéből tudod kikeresni? Karikázd be a helyes választ!

a) a szabályzati részből

b) a szótári részből

c) a tárgymutatóból

5. Kösd össze a szavakat azzal a helyesírási alapelvvel, amelyik az adott szóban érvényesül!

Weöres Sándor

kiejtés szerinti írásmód

asszony

szóelemző írásmód

mindjárt

hagyományos írásmód

kávé

egyszerűsítő írásmód

6. Írd le helyesen a tulajdonneveket!

adyendreáltalánosiskola, palicsító, mariannnal, magyarszó

7. Csoportosítsd a szavakat a szófajuk szerint! Töltsd ki a táblázatot!

hunyorított, nagyobbat, teneked, sok

Ige	Melléknév	Számnév	Névmás

8. Ügyelned kell rá, hogy a leíró fogalmazásodban ne ismételd a „jó” és a „kedves” kifejezéseket. Melyik kézikönyvben nézel utána újabb szavaknak, hogy választékosabb legyen a szöveged? Karikázd be a helyes válasz előtti betűt!

a) A magyar helyesírás szabályai

b) Értelmező kéziszótár

c) Szinonimaszótár

d) Idegen szavak szótára

9. Melyik mondatpár a kakukktojás a kiemelt szavak hangalakja és jelentése alapján? Húzd alá!

- 1) **Címet** cseréltek, hogy levelezzenek. – Elfelejtettem a regény **címét**.
- 2) Tavasszal még gyenge a **nap**. – Minden **nap** hívlak majd a táborból.
- 3) Ritkán használjuk ma már az **eb** szót a házi kedvencünkre. – **Kutya** nélkül üres a falusi ház.
- 4) **Csiga** nyomait takarítottam le a lépcsőről. – Kedvenc gyerekkori játékom volt a **csiga**.

Karikázd be a helyes választ! Az aláhúzott mondatpár kiemelt szavai a jelentésbeli kapcsolatuk szerint:

- a) többjelentésű szavak
- b) rokon értelmű szavak
- c) azonos alakú szavak

10. Válaszd le a szótőről a toldaléko(ka)t! Töltsd ki a táblázatot!

Szó	képző	jel	rag
írjunk			
hegységről			

11. Figyelmesen olvasd el a szöveget, majd húzd alá a szervezetileg egyszerű mondatokat!

Ben-Hur a római Messala visszatérésének megünneplésére készül. A két ifjú nagy örömmel üdvözli egymást. A szívélyes hangulat azonban hamar szertefoszlik, amikor Messala arra kéri barátját, hogy árulja el tulajdon honfitársait. Ben-Hur visszautasítja a kérést, s a két férfi ellenségként válik el egymástól. Messala bosszújára hamar sor kerül. Amikor az új római helytartó bevonul a városba, Ben-Hur és családja házuk tetőerkélyéről figyeli a nagyszabású eseményt. Ben-Hur húga, Tirzah kihajol, hogy jobban lásson, közben akaratlanul lever egy meglazult cserepet. A lehulló tárgytól a helytartó lova megbokrosodik, és ledobja magáról előkelő lovasát. Messala azonnal parancsot ad a Hur család elfogására, noha tudja, hogy ártatlanok. Ben-Hur édesanyja, húga börtönbe kerülnek.

(L. Wallace)

12. Olvasd el az alábbi szöveget, majd oldd meg a feladatot!

A 16. század közepéig a latin volt a művelt beszéd és írás nyelve. Mátyás király korának költői és tudósai is latin nyelvű munkáikkal szereztek európai hírnevet a reneszánsz kultúra magyarországi központjának.

A magyar bibliafordítás fejlődésének a reformáció hazai térhódítása adott újabb nagy lendületet.

- A zsoltárok protestáns fordítása (Bencédi Székely István, 1548) után 1565-ben készült el az első szinte teljes nyomtatott bibliafordítás, Heltai Gáspár, kolozsvári protestáns teológus munkája.
- Heltai Gáspár fordítása nem terjedt el, szemben az örökségét folytató Félegyházi Tamás, debreceni református lelkész 1586-ban kiadott magyar Újszövetség-fordításával, amely az első országosan ismert, nagy hatású fordítás lett.
- 1590-ben vált teljessé a Biblia mindmáig legismertebb és ma is gyakran használt magyar fordítása, Károli Gáspár „Vizsolyi Bibliája”. Ez egyben a legrégebb fennmaradt valóban teljes bibliafordítás. Valójában csak az ószövetségi részt nevezhetjük Károli eredeti munkájának, mivel az Újszövetséghez Félegyházi Tamás korábbi fordítását vette át, kisebb módosításokkal.

Melyik nyelvtörténeti korszakra ismertél rá a fenti szöveg olvasása közben? Karikázd be a helyes választ!

- a) az ősmagyar korra
 b) az ómagyar korra
 c) a középmagyar korra
 d) az újmagyar korra

13. Szótagold a szavakat!

barátságos _____

pöttyös _____

lándzsahegy _____

lajstrom _____

14. Pótold a hiányzó utaló- vagy kötőszót a mondatokban, majd állapítsd meg a tagmondatok sorrendjét, és írd a megfelelő tagmondat alá!

Pl. Az szólt rám, aki maga is bűnös.

_____ főmondat _____ mellékmondat

1. Amennyi jól esik, _____ egyél.

2. Mint a kígyómarás, _____ a gúny.

15. Figyelmesen olvasd el az alábbi szövegeket, majd oldd meg a feladatot!

1. Egyszer volt, hol nem volt, hetedhét országon is túl, még az üveghegyeken is túl, volt egy szegény ember, s annak három fia. Azt mondja egyszer az ember a fiainak:

- Menjete el, fiaim, lássatok országot-világot, próbáljatok szerencsét, mert itthon nincs a szegény embernek előmenetele.

A fiúk megfogadták az apjuk tanácsát, s elindultak szerencsét próbálni. Mentek, mendégéltek hetedhét ország ellen. Aztán mikor erősen kifáradtak, letelepedtek egy helyen, elővették a tarisznyájukat, hogy falatozzanak egy keveset.

2. Nem mondhatni, hogy Harry Potter beopta volna magát az ápolatlanságot az emberiségellenes bűntettek közé soroló szomszédok szívébe, de mivel ezen az estén elrejtőzött egy sűrű hortenziabokor mögött, az arra járók nem láthatták meg. Ezen a bűvőhelyen igazából csak úgy lepleződhetett volna le, ha bácsikája, Vernon vagy nagynénje, Petunia kidugja a fejét a nappali ablakán, és fűggőlegesen lenéz az ablak alatti virágágyásba.

Írd a vonalra annak a szövegnek a sorszámát, amelyik a **szóbeli irodalom**hoz tartozik! _____

16. Figyelmesen olvasd el a szöveget, majd válaszolj a kérdésre!

Hirtelen két bencés barát tűnt fel előttük az úton. Hatalmas öszvéreken ültek. A szerzeteseken porvédő szemüveg volt, kezükben napernyő. Mögöttük egy hintó jött négy-öt lovas és két öszvérhajcsár kíséretében. A kocsiban - mint utólag kiderült - egy előkelő biscayai hölgy utazott, aki férjéhez igyekezett Sevillába. Mellette társalkodónője ült. A barátok nem tartoztak ehhez a társasághoz, csak véletlenül ugyanazon az úton haladtak.

De alig pillantotta meg a menetet Don Quijote, így szólt fegyverhordozójához:

- Nagyon csalódnék, ha nem valami egészen rendkívüli, csodás kaland várna rám most, mert az a két fekete alak valószínűleg két varázsló, sőt, semmi kétség! A kocsiban valami elrabolt hercegnőt visznek magukkal, nekem pedig szent kötelességem, hogy ezt az erőszakoskodást teljes erőmből megakadályozzam!

- No, ebből aztán még a szélmalmoknál is furcsább dolog lesz - mondta szurkolva Sancho -, hiszen ez a kettő itt bencés barát, a hintó pedig valamiféle utasokat visz. Hallgasson rám nagyságod, és gondolja meg, mit tesz, hogy az ördög valamiképp ki ne játssza újra.

- Mondtam már, Sancho - válaszolta a lovas -, hogy édeskeveset értesz a kalandokhoz. De azonnal meglátod, hogy minden úgy van, ahogy mondom.

Karikázd be a szöveg műneme előtt álló betűt!

a) dráma

b) líra

c) epika

17. Figyelmesen olvasd el a szöveget, majd válaszolj a kérdésekre!

Csakugyan meleg volt ezen a júliusi napon, ezerkilencszázötvenhétben. Néztük az emberek szép pucér hasát, de leginkább a lányokét. Tömerdek honfitársunk sütkérezett az uszoda három nagy napozóteraszán; a padok, fekvőágyak mind el voltak foglalva persze. Egy csöppet sem utáltam ezt a nagy tömeget most. Fürdőnadrágos öregek, fiatalok ingerültség nélkül, sőt túlzott udvariassággal vártak sorukra a zuhanyozóknál. Csupa jóakaratot éreztünk egymás iránt. Mintha szinte a szeretetünket akarnánk szégyenlősen álcázni ezzel a túlzott, nagyvilági udvariassággal.

(Ottlik Géza: Iskola a határon)

1. Mikor játszódik pontosan a történet? _____

2. Hol játszódik a történet? _____

18. Húzd alá az alábbi adatok közül azokat, amelyek az *Egri csillagok* című műre vonatkoznak!

Szerzője: Molnár Ferenc, Gárdonyi Géza, Tamási Áron, Háy János, Darvasi László.

Műneme: epika, dráma, líra.

Műfaja: családragény, tudatregény, történelmi regény, önéletrajzi regény, levélregény.

A mű szereplői: Toldi György, Bornemissza Gergely, Áts Feri, Rákóczi Ferenc.

19. Figyelmesen olvasd el a szöveget!

10. Toll
 Végtelen napjaim
 menete.
 Bámulom, elborult
 remete.
 Várni még, élni még
 lehet-e?
 Fönn az ég, lenn a föld
 fekete.
 Szánts, tollam, villogó
 eke te.

(Kosztolányi Dezső)

Húzd alá, mely szóképek és költői alakzatok találhatók az alábbiak közül a fenti versben!

a) hasonlat

b) ellentét

c) allegória

d) metafora

e) soráthajlás

f) refrén

20. Figyelmesen olvasd el a szöveget!

piszkos fekete vonalak
az alagútból nézem
a piszkos vonatablakból
erőt sugárzó vonások
kicsit fel
kicsit oldalra
a társadalom ereje
a meleg okker
a hideg kék
adok-veszek
munkát, életet, családot
munkát, életet, családot

(Móra Regina: Gyár)

I. Húzd alá a helyes választ! Formáját tekintve a szöveg: **a)** kötött vers **b)** szabad vers

II. Írd a vonalra a **lírai műnemre** vonatkozó jellemzők betűjelét!

- a) Jellemzi a színpadi alakítás.
- b) Általában verses formájú.
- c) Több helyszín, több szereplő, több szálon futó cselekmény.
- d) Ideje a múlt.
- e) Érzelmet, hangulatot, élményt fejez ki.
- f) A szereplők jelleme a párbeszédekben és a monológokban bontakozik ki.
- g) Ideje a jelen.

LÍRA: _____

